

ΟΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Οι λέξεις που μεταχειριζόμαστε στη θέση ονομάτων ή επιθέτων, λέγονται αντωνυμίες. Οι προσωπικές αντωνυμίες φανερώνουν τα τρία πρόσωπα του λόγου :εκείνον δηλαδή που μιλεί (πρώτο πρόσωπο **εγώ**), εκείνον που του μιλάμε (δεύτερο πρόσωπο **εσύ**) και εκείνο που γι' αυτό γίνεται λόγος (τρίτο πρόσωπο **αυτός**).

1. Προσωπικές αντωνυμίες

		Α' ΠΡΟΣΩΠΟ			Β' ΠΡΟΣΩΠΟ		
		Τύποι		Τύποι			
		Δυνατοί	Αδύνατοι	Δυνατοί	Αδύνατοι		
Ενικός	Ονομ.	<i>εγώ</i>	--	<i>εσύ</i>	--		
	Γεν.	<i>εμένα</i>	<i>μου</i>	<i>εσένα</i>	<i>σου</i>		
	Αιτ.	<i>εμένα</i>	<i>με</i>	<i>εσένα</i>	<i>σε</i>		
	Κλητ.	--	--	<i>εσύ</i>	--		
Πληθυντικός	Ονομ.	<i>εμείς</i>	--	<i>εσείς</i>	--		
	Γεν.	<i>εμάς</i>	<i>μας</i>	<i>εσάς</i>	<i>σας</i>		
	Αιτ.	<i>εμάς</i>	<i>μας</i>	<i>εσάς</i>	<i>σας</i>		
	Κλητ.	--	--	<i>εσείς</i>	--		
		Γ' ΠΡΟΣΩΠΟ					
		Δυνατοί τύποι			Αδύνατοι τύποι		
Ενικός	Ονομ.	<i>αυτός</i>	<i>αυτή</i>	<i>αυτό</i>	<i>τος</i>	<i>την</i>	<i>το</i>
	Γεν.	<i>αυτού</i>	<i>αυτής</i>	<i>αυτού</i>	<i>του</i>	<i>της</i>	<i>του</i>
	Αιτ.	<i>αυτόν</i>	<i>αυτή(ν)</i>	<i>αυτό</i>	<i>τον</i>	<i>τη(ν)</i>	<i>το</i>
Πληθυντικός	Ονομ.	<i>αυτοί</i>	<i>αυτές</i>	<i>αυτά</i>	<i>τοι</i>	<i>τες</i>	<i>τα</i>
	Γεν.	<i>αυτών</i>	<i>αυτών</i>	<i>αυτών</i>	<i>τους</i>	<i>τους</i>	<i>τους</i>
	Αιτ.	<i>αυτούς</i>	<i>αυτές</i>	<i>αυτά</i>	<i>τους</i>	<i>τις(τες)</i>	<i>τα</i>

2. Κτητικές αντωνυμίες

Οι αντωνυμίες **μου, της, τους** φανερώνουν σε ποιον ανήκει κάτι (τον κτήτορα) και λέγονται **κτητικές**.

- Α' προσώπου: *δικός μου, δική μου, δικό μου*
δικός μας, δική μας, δικό μας
- Β' προσώπου: *δικός σου, δική σου, δικό σου*
δικός σας, δική σας, δικό σας
- Γ' προσώπου: *δικός του (της), δική του (της), δικό του (της)*
δικός τους, δική τους, δική τους

3. Αυτοπαθείς αντωνυμίες

Οι αντωνυμίες που φανερώνουν πως το ίδιο πρόσωπο ενεργεί και το ίδιο δέχεται την ενέργεια λέγονται αυτοπαθείς.

	Ενικός αριθμός		
	Α' Προσώπου	Β' Προσώπου	Γ' Προσώπου
Γεν.	<i>του εαυτού μου</i>	<i>του εαυτού σου</i>	<i>του εαυτού του (της)</i>
Αιτ.	<i>τον εαυτό μου</i>	<i>τον εαυτό σου</i>	<i>τον εαυτό του (της)</i>

	Πληθυντικός αριθμός		
	Α' Προσώπου	Β' Προσώπου	Γ' Προσώπου
Γεν.	<i>του εαυτού μας ή των εαυτών μας</i>	<i>του εαυτού σας ή των εαυτών σας</i>	<i>του εαυτού τους ή των εαυτών τους</i>
Αιτ.	<i>τον εαυτό μας ή τους εαυτούς μας</i>	<i>τον εαυτό σας ή τους εαυτούς σας</i>	<i>τον εαυτό τους ή τους εαυτούς τους</i>

4. Οριστικές αντωνυμίες

Οι αντωνυμίες που ορίζουν και ξεχωρίζουν κάτι από άλλα του ίδιου είδους λέγονται οριστικές.

Για οριστικές αντωνυμίες χρησιμεύουν:

- α) Το επίθετο **ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο** (με το άρθρο)
β) Το επίθετο **μόνος, μόνη, μόνο**.

5. Δεικτικές αντωνυμίες

Δεικτικές αντωνυμίες λέγονται εκείνες που τις χρησιμοποιούμε, όταν δείχνουμε. Δεικτικές αντωνυμίες είναι οι ακόλουθες:

- α) **αυτός, αυτή, αυτό** -- (Θα πάμε εκδρομή αυτές τις μέρες.)
β) **(ε)τούτος, (ε)τούτη, (ε)τούτο** -- (Τούτο είναι το κτήμα μου.)
γ) **εκείνος, εκείνη, εκείνο** -- (Εκείνο το καλοκαίρι περάσαμε όμορφα.)
δ) **τέτοιος, τέτοια, τέτοιο** -- (Δεν είναι τέτοια η κατάσταση.)
ε) **τόσος, τόση, τόσο** -- (Περάσαμε τόσες δοκιμασίες μαζί.)

6. Αναφορικές αντωνυμίες

Αναφορικές λέγονται οι αντωνυμίες με τις οποίες ολόκληρη πρόταση αναφέρεται, δηλ. αποδίδεται, σε μια άλλη λέξη.

Αναφορικές αντωνυμίες είναι:

α) το άκλιτο που	<i>Ο άνθρωπος που είδα, είναι τώρα εδώ.</i>
β) ο οποίος, η οποία, το οποίο	<i>Ο μαθητής, ο οποίος είναι άτακτος, τιμωρείται.</i>
γ) όποιος, όποια, όποιο και το ό, τι .	<i>Όποιος θέλει ας δοκιμάσει.
Γράψε ό,τι ξέρεις.</i>
δ) όσος, όση, όσο	<i>Όσοι έμειναν στην πόλη υπέφεραν.</i>

7. Ερωτηματικές αντωνυμίες

Ερωτηματικές αντωνυμίες λέγονται εκείνες που τις μεταχειριζόμαστε, όταν ρωτούμε:

α) Τι;	<i>Τι ώρα είναι;</i>
β) ποιος; ποια; ποιο;	<i>Για ποιο θέμα μιλάς;</i>
γ) πόσος; πόση; πόσο;	<i>Πόσα σου οφείλω;</i>

8. Αόριστες αντωνυμίες

Αόριστες λέγονται οι αντωνυμίες που τις μεταχειριζόμαστε για ένα πρόσωπο ή πράγμα, που δεν το ονομάζουμε, γιατί δεν το ξέρουμε ή γιατί δε θέλουμε:

Κάποιος σε ζητάει στο τηλέφωνο.

Αόριστες αντωνυμίες είναι:

α) ένας, μια (μία), ένα	<i>Μου έλεγε ένας.</i>
β) κανένας (κανείς), καμιά (καμία), κανένα	<i>Δεν του μίλησε κανείς.</i>
γ) κάποιος, κάποια, κάποιο	<i>Κάποιοι θέλουν να σας μιλήσουν.</i>
δ) μερικοί, μερικές, μερικά	<i>Μερικοί τον ακολούθησαν μέχρι το τέλος.</i>
ε) κάτι, κατιτί	<i>Κάτι θα είδες.</i>
στ) τίποτε (τίποτα)	<i>Δεν ξέρω τίποτε.</i>
ζ) κάμποσος, κάμποση, κάμποσο	<i>Περιμέναμε κάμποση ώρα.</i>
η) κάθε' καθένας, καθεμιά (καθεμία),
καθένα	<i>Κάθε μέρα διαβάζει την εφημερίδα του.</i>
η) κάθε' καθένας, καθεμιά (καθεμία),
καθένα	<i>Κάθε μέρα διαβάζει την εφημερίδα του.</i>
θ) άλλος, άλλη, άλλο	<i>Άλλος είναι εδώ και άλλος εκεί.</i>

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Οι αντωνυμίες είναι οχτώ ειδών:

Π..... Κ..... Α..... Ο.....
δ..... α..... ε..... α.....

2. Να αναφέρεις για κάθε είδος, μία αντωνυμία:

Π..... Κ..... Α..... Ο.....
δ..... α..... ε..... α.....

2. Να συμπληρώσεις τα κενά και στη συνέχεια να αναγνωρίσεις το είδος της αντωνυμίας:

- α) Φεύγεις κι
- β) Ναι, φεύγω κι.....
- γ) Δεν αναγνώριζα τονμου.
- δ) Ήταν εγωιστές. Κοίταζαν μόνο τουςτους.
- ε) Το πρόβλημα το έλυσετης, χωρίς να τη βοηθήσει κανένας.
- στ) Τελευταία ήρθε καιο Ξέρξης για να τους δώσει θάρρος.
- ζ) Πρέπει να έχουμε στο νου μας ότι το μέροςείναι επικίνδυνο.
- η) Ο πατέρας μουΧριστούγεννα μου παίρνει δώρο.
- θ) Ήταντο πλήθος, ώστε δεν μπορούσαμε να περάσουμε.
- ι).....σου τα είπε αυτά; Τον ξέρω;
- ια)επιπολαιότητες είναι αυτές;
- ιβ)παιδί είναι; Ποιοι είναι οι γονείς του;
- ιγ)είναι μέσα;
- ιδ) Μην ακούς τι σου λέει οκαι ο

α	
β	
γ	
δ	
ε	
στ	
ζ	
η	
θ	
ι	
ια	
ιβ	
ιγ	
ιδ	

3. Να εντοπίσεις τις αναφορικές αντωνυμίες του κειμένου:

Οι άνθρωποι που είναι συγκεντρωμένοι σ' αυτά τα στενά θα πολεμήσουν με πολύ πείσμα και δε θα λογαριάσουν τη δύναμή σου, όση κι αν είναι. Όποιος κι αν είσαι, ό,τι και να κάνεις, δε θα σε φοβηθούν ούτε θα σε αναγνωρίσουν για αφέντη τους.

- α)
- β)
- γ)
- δ)

4. Παρατηρώ τις προτάσεις και αναγνωρίζω το είδος της αντωνυμίας:

- α) Τον είδα =
- β) Τις χαιρέτησα =
- γ) Τα έλυσα =
- δ) Το μελέτησα καλά =

5. Να υπογραμμίσεις τις κτητικές και κυκλώσεις τις προσωπικές αντωνυμίες των προτάσεων:

- α) Στερνή μου γνώση να σε είχα πρώτα.
- β) Τους είχαμε απωθήσει στο δικό τους έδαφος.
- γ) Μας χάρισε ολόκληρη την περιουσία του.
- δ) Όταν κοιμάται ο γιόκας μου, ψωμί δε μας μαγειρεύει.